

Dokument na rokovanie

B9-0062/2024

15.1.2024

NÁVRH UZNESENIA

predložený na základe vyhlásení Rady a Komisie

v súlade s článkom 132 ods. 2 rokovacieho poriadku

o plánovanom zrušení kľúčových protikorupčných štruktúr na Slovensku a jeho dôsledkoch pre právny štát
(2023/3021(RSP))

Vladimír Bilčík, Jeroen Lenaers, Tomas Tobé, Tomáš Zdechovský, Juan Ignacio Zoido Álvarez, Paulo Rangel, Javier Zarzalejos, Antonio López Istúriz White, Pilar del Castillo Vera, Isabel Benjumea Benjumea, Dolors Montserrat, Rosa Estaràs Ferragut, Gabriel Mato, Isabel Wiseler Lima, Frances Fitzgerald, Andrzej Halicki, Michaela Šojdrová, José Manuel Fernandes, Sandra Kalniete, Carlos Coelho, David Casa, Franc Bogovič, Karolin Braunsberger Reinhold, Radan Kanev, Rasa Juknevičienė, Pablo Arias Echeverría, Ana Collado Jiménez, Peter Pollák, Monika Hohlmeier, Siegfried Mureşan, Leopoldo López Gil

v mene skupiny PPE

Domènec Ruiz Devesa, Matjaž Nemec, Juan Fernando López Aguilar, Evin Incir, Cyrus Engerer, Javier Moreno Sánchez

v mene skupiny S&D

Sophia in 't Veld, Moritz Körner

v mene skupiny Renew

Sergey Lagodinsky

v mene skupiny Verts/ALE

Konstantinos Arvanitis

v mene skupiny The Left

Uznesenie Európskeho parlamentu o plánovanom zrušení kľúčových protikorupčných štruktúr na Slovensku a jeho dôsledkoch pre právny štát (2023/3021(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na články 2, 4, 6, 7 a 10 Zmluvy o Európskej únii,
 - so zreteľom na článok 325 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,
 - so zreteľom na články 11, 12, 41 a 47 Charty základných práv Európskej únie,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 28. marca 2019 o situácii v oblasti právneho štátu a boja proti korupcii v EÚ, konkrétne na Malte a na Slovensku¹,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 19. apríla 2018 o ochrane investigatívnych novinárov v Európe: prípad slovenského novinára Jána Kuciaka a Martiny Kušnírovej²,
 - so zreteľom na oznámenie Komisie z 5. júla 2023 s názvom Správa o právnom štáte 2023 – Situácia v oblasti právneho štátu v Európskej únii (COM(2023)0800),
 - so zreteľom na článok 132 ods. 2 rokovacieho poriadku,
- A. keďže Slovensko v posledných rokoch zintenzívnilo svoje úsilie v boji proti veľkej korupcii a organizovanej trestnej činnosti, pričom niekoľko bývalých vysokopostavených úradníkov bolo obvinených a právoplatne odsúdených za trestné činy úplatkárstva; keďže Úrad špeciálnej prokuratúry Slovenskej republiky, ktorý začal svoju činnosť 1. septembra 2004, a slovenská polícia zohrali dôležitú úlohu pri riešení prípadov korupcie a závažnej trestnej činnosti vrátane prípadov zneužívania finančných prostriedkov EÚ;
- B. keďže hlavným dôvodom vytvorenia špeciálnej prokuratúry na Slovensku bol nízky počet vyšetrených prípadov a absencia účinného mechanizmu na boj proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti; keďže vo viacerých ďalších členských štátoch existuje podobný špecializovaný úrad vrátane nedávno zriadenej špecializovanej Európskej prokuratúry na úrovni EÚ, ktorú Slovensko v Rade podporilo;
- C. keďže nová vláda na začiatku svojho funkčného obdobia rozhodla o zrušení Úradu špeciálnej prokuratúry a znížení trestných sankcií za závažné trestné činy vrátane korupcie a trestných činov proti životnému prostrediu, a to novelizáciou Trestného zákona v skrátanom legislatívnom konaní;
- D. keďže využitie zrýchleného postupu znemožnilo zmysluplnú verejnú diskusiu a riadny demokratický proces; keďže viac ako 20 000 občanov opakovane vyšlo do ulíc,

¹ Ú. v. EÚ C 108, 26.3.2021, s. 107.

² Ú. v. EÚ C 390, 18.11.2019, s. 111.

aby protestovalo proti tomuto kontroverznému návrhu; keďže viac ako 100 000 občanov podpísalo dve petície proti návrhom vlády a skrátenému legislatívnemu konaniu; keďže prezidentka Slovenskej republiky vyjadrila hlboké znepokojenie nad návrhom a skráteným legislatívnym konaním a naznačila, že bude zákon vetovať; keďže v Správe o právnom štáte 2023 Komisia odporučila, aby Slovensko zabezpečilo účinné verejné konzultácie a zapojenie zainteresovaných strán do procesu tvorby práva;

- E. keďže počas zrýchleného legislatívneho procesu slovenská vláda odmietla zohľadniť odborné analýzy a stanoviská občianskej spoločnosti a Komisie, v ktorých vyjadrili obavy v súvislosti s tým, ako by navrhované zmeny oslabili boj proti korupcii;
- F. keďže minister vnútra zároveň vykonal zásadné personálne zmeny a avizoval významné štrukturálne a organizačné zmeny v slovenskej polícii a v ďalších nezávislých demokratických inštitúciách, a to aj pokiaľ ide o vyšetrovateľov Národnej kriminálnej agentúry Slovenskej republiky pracujúcich na prípadoch závažnej trestnej činnosti a veľkej korupcie, čo vyvoláva pochybnosti o zámeroch týchto zmien; keďže slovenská vláda vymenila členov Súdnej rady Slovenskej republiky pred skončením ich funkčného obdobia bez náležitého odôvodnenia;
- G. keďže slovenská vláda predložila parlamentu novelu zákona, ktorou by sa zrušila ochrana oznamovateľov protispoločenskej činnosti v prípade príslušníkov polície, oslabila sloboda prejavu a obmedzili práva všetkých ľudí na Slovensku zavedením svojvoľného, subjektívneho hodnotenia, čo je v rozpore so zásadami smernice EÚ o oznamovateľoch³;
- H. keďže Európska prokuratúra (EPPO) 18. decembra 2023 uviedla, že niektoré legislatívne zmeny, ktoré navrhla slovenská vláda a ktoré sa týkajú kľúčových právnych rámcov a rámcov prokuratúry, by mohli ohrozovať účinnú ochranu finančných záujmov Európskej únie, ako aj jej protikorupčný rámec a už by nezabezpečovali, aby sa na Slovensku ukladali účinné, primerané a odrádzajúce trestné sankcie za trestné činy poškodzujúce rozpočet EÚ; keďže zrušenie Úradu špeciálnej prokuratúry by mohlo narušiť spoluprácu a koordináciu s Európskou prokuratúrou, Agentúrou EÚ pre justičnú spoluprácu v trestných veciach a Európskym úradom pre boj proti podvodom;
- I. keďže slovenský premiér sa často uchýľuje ku kontroverznej rétorike s cieľom polarizovať slovenskú spoločnosť; keďže úctivá výmena názorov medzi politickými predstaviteľmi a občanmi vrátane študentov má zásadný význam pre zdravé fungovanie demokracie;
- J. keďže verejné útoky politikov na Slovensku proti novinárom, občianskej spoločnosti a zraniteľným skupinám v minulosti vytvorili priaznivé prostredie pre prejavy nenávisťi, čo viedlo k závažným násilným trestným činom vrátane vraždy Jána Kuciaka a Marty Kušnírovej; keďže Ján Kuciak sa špecializoval na informovanie o rozsiahlych daňových únikoch, daňových podvodoch, korupcii a praní špinavých peňazí a skúmal činnosť niekoľkých podnikateľov s väzbami na vysokopostavených politikov; keďže vražda Jána Kuciaka a Marty Kušnírovej je jedným z najzložitejších prípadov vyšetrovaných

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937 z 23. októbra 2019 o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie, Ú. v. EÚ L 305, 26.11.2019, s. 17.

a dozorovaných Úradom špeciálnej prokuratúry; keďže v prípade zrušenia Úradu špeciálnej prokuratúry existuje riziko, že spis bude postúpený novému prokurátorovi;

1. vyjadruje hlboké znepokojenie nad neodôvodneným využívaním zrýchleného legislatívneho procesu zo strany slovenskej vlády, najmä pokiaľ ide o navrhované zmeny Trestného zákona a zrušenie Úradu špeciálnej prokuratúry, ktoré ohrozujú integritu súdnych procesov, podkopávajú boj Európskej únie proti podvodom a ohrozujú ochranu finančných záujmov EÚ a prirodzeného prostredia na Slovensku; vyzýva slovenskú vládu, aby prehodnotila tieto zmeny vzhľadom na ich možné dôsledky pre právny štát, finančné záujmy EÚ a protikorupčný rámec EÚ; vyzýva slovenskú vládu, aby dodržiavala záväzné zásady smernice EÚ o oznamovateľoch a prehodnotila navrhované zmeny v oblasti ochrany oznamovateľov na Slovensku; vyjadruje osobitné znepokojenie nad tým, že oznamovatelia by boli so spätnou účinnosťou zbavení svojej ochrany, čo by viedlo k nedostatku právnej istoty; konštatuje, že Úrad na ochranu oznamovateľov Slovenskej republiky upozornil na tieto problémy Komisiu;
2. pripomína, že každá reforma trestného práva musí obsahovať dostatočné a primerané záruky na zabezpečenie kontinuity a účinnosti nových a prebiehajúcich trestných konaní, najmä v súvislosti s veľkou korupciou, ako aj na zaručenie nezávislosti súdnictva a autonómie prokuratúry v súlade s odporúčaniami Komisie v niekoľkých po sebe nasledujúcich správach o právnom štáte; vyjadruje znepokojenie nad tým, že prerozdelenie prípadov špeciálnej prokuratúry môže viesť k značným prieťahom a že v niektorých prípadoch by mohlo dôjsť k premlčaniu; naliehavo žiada vládu, aby sa zaoberala dlhodobou výzvou na reformu paragrafu 363 slovenského trestného poriadku a aby zaviedla možnosť napadnúť rozhodnutie generálneho prokurátora o nestíhaní, ako aj ďalšie opatrenia či záruky na zamedzenie zneužívania tohto ustanovenia;
3. zdôrazňuje potrebu dôkladného verejného procesu, ktorý by zohľadňoval stanoviská odborníkov a príslušných inštitúcií, ako je Benátska komisia, a zahŕňal primerané konzultácie so zainteresovanými stranami a s verejnosťou na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ o všetkých zmenách súčasného Trestného zákona a štruktúr poverených vyšetrovaním a stíhaním závažnej trestnej činnosti vrátane prípadov korupcie na Slovensku;
4. požaduje, aby sa zabezpečila primeranejšia úroveň ľudských a finančných zdrojov vyčlenených pre prípady korupcie a lepšia koordinácia medzi vyšetrovateľmi korupcie a prokurátormi v súlade s odporúčaním Európskej prokuratúry v záujme účinnejšieho vyšetrovania trestných činov korupcie;
5. vyzýva Komisiu, aby pozorne monitorovala tento vývoj a poskytovala o ňom informácie a aby prijala potrebné opatrenia na ochranu právneho štátu a nezávislosti súdnictva, najmä pokiaľ ide o prípady veľkej korupcie, a na ochranu finančných záujmov EÚ;
6. uznáva a podporuje dôležitú úlohu a zapojenie občanov a mimovládnych organizácií (MVO) pri ochrane a presadzovaní demokracie a právneho štátu; žiada, aby boli

zainteresované strany zapojené do procesu tvorby právnych predpisov, najmä v súvislosti s využívaním zrýchlených postupov;

7. vzdáva poctu Jánovi Kuciakovi, ktorý bol zavraždený pred šiestimi rokmi, a jeho dôležitej práci investigatívneho novinára; vyzýva slovenské orgány, aby zabezpečili výkon spravodlivosti;
8. naliehavo žiada všetkých politických predstaviteľov, aby konštruktívne a s úctou komunikovali s občanmi, dodržiavali zásady demokratickej diskusie a rešpektovali verejné inštitúcie, zásady právneho štátu a akademickú slobodu; vyzýva preto vládnych predstaviteľov, aby sa zdržali verbálnych útokov na jednotlivcov, novinárov a organizácie občianskej spoločnosti; zdôrazňuje povinnosť verejných činiteľov a vládnych predstaviteľov slúžiť všetkým občanom, najmä v krajine, kde v minulosti došlo k trestným činom z nenávisťi a vražde novinára;
9. odsudzuje nevhodné a neúčtivé komentáre predsedu vlády, a to aj na adresu študenta, ktorý bol súčasťou iniciatívy na podporu akademickej diskusie o situácii v oblasti právneho štátu na Slovensku; vyzýva vládnych predstaviteľov, aby sa zdržali spochybňovania zákonnosti súdnych rozhodnutí; vyjadruje hlboké znepokojenie nad ohlásenými plánmi prijať právne predpisy, ktoré by oslabili občiansky priestor, a to aj obmedzením práce mimovládnych organizácií a stigmatizáciou organizácií financovaných zo zahraničia;
10. varuje pred akýmkoľvek politickým zasahovaním do redakčnej nezávislosti a novinárskej integrity; so znepokojením berie na vedomie plánovanú reštrukturalizáciu Rozhlasu a televízie Slovenska, hlavného verejnoprávneho vysielateľa v krajine; zdôrazňuje význam zachovania slobodných a nezávislých médií ako základného kameňa demokratickej spoločnosti;
11. vyjadruje poľutovanie nad rozhodnutím predsedu vlády a niekoľkých vládnych predstaviteľov prerušiť komunikáciu s kľúčovými médiami a považuje to za významné oslabenie práva verejnosti na získavanie relevantných informácií od vlády; zdôrazňuje, že takéto opatrenia obmedzujú slobodu a transparentnosť médií a prispievajú k šíreniu manipulatívnych dezinformácií vo verejnom priestore;
12. vyzýva slovenskú vládu, aby dodržiavala zásadu lojálnej spolupráce s inštitúciami EÚ;
13. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii, Agentúre Európskej únie pre základné práva a Európskej prokuratúre.